

I N M E M O R I A M

LJUDEVIT JONKE

(29. VII. 1907 – 15. III. 1979)

15. ožujka 1979. umro je sveučilišni profesor i akademik Ljudevit Jonke, ugledni hrvatski filolog.

Rođen je 29. srpnja 1907. u Karlovcu, gdje je završio klasičnu gimnaziju; 1929. diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu XV. grupu predmeta, koji su se tada nazivali: Historija južnoslavenske književnosti (A), Hrvatski jezik sa staroslavenskim (B), Narodna historija, ruski jezik, latinski jezik (C); 1930. dobio je čehoslovačku državnu stipendiju i na slavističkom studiju u Pragu ostao do 1932; 1933–1940. profesor je na gimnaziji u Sušaku; 1940–1942. profesor na V. realnoj gimnaziji u Zagrebu; 1942. primljen je za asistenta pri Katedri za slavensku filologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu kod prof. Stjepana Ivšića; 1944. obranio je doktorsku disertaciju o »Dikcionaru« Karlovčanina Adama Patačića; 1950. izabran je za docenta na Katedri za suvremeni hrvatski ili srpski jezik; 1955. izvanredni, a 1960. redovni profesor na istoj katedri; šk. god. 1963–1965. bio je dekan Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Već svojom doktorskom disertacijom o »Dikcionaru« Adama Patačića (objavljenom u Radu JAZU, knj. 275, Zagreb 1949, 71–175) predstavio se kao temeljit i savjestan znanstveni radnik.* Najveći i najvredniji prilog dao je Lj. Jonke povijesti hrvatskoga književnog jezika u 19. st. istražujući vrijeme od ilirskog pokreta do

* Bibliografija radova Ljudevita Jonkea (također i njegovih uredničkih radova i prijevoda) objavljena je u Radovima zavoda za slavensku filologiju, knj. 15, Zagreb 1977, 169–178, zatim u Filologiji 8, Zagreb 1978, 7–17 i u Spomenici koju mu je poslije smrti posvetila Jugoslavenska akademija (Spomenica preminulim akademikima, sv. 8, Zagreb 1980, 35–44). U Spomenici je iscrpno prikazano djelovanje Lj. Jonkea u Akademiji (R. Filipović) i njegov život i rad (R. Katičić), a objavljeni su i nadgrobni govori održani 19. ožujka 1979. na zagrebačkom groblju Mirogoj (R. Filipović, V. Anić, A. Šojat, A. Nazor).

pobjede hrvatskih vukovaca. To je vrijeme (posebice njegova druga polovica) bremenito sukobima raznih književnojezičnih škola. Lj. Jonke je istraživao zagrebačku filološku školu i njezine markantne pojave (ideološke osnove zagrebačke škole, profesori zagrebačke gimnazije na braniku hrvatskog književnog jezika, borba oko književnog oblika gen. mn. u 19. st.). Tu je svakako najvredniji Jonkeov prilog o Adolfu Veberu-Tkalčeviću, prvaku zagrebačke filološke škole i njezinu teoretičaru (Rad JAZU, knj. 309, Zagreb 1956, 33–80).

Zagrebačku filološku školu istraživao je jer se s njezinim načelima sukobljavao Tomo Maretić. A prof. Jonke predavao je studentima gramatiku hrvatskog ili srpskog jezika upravo po Maretićevoj gramatici. Međutim kada je vidio da u Maretićevoj gramatici nema hrvatske književnojezične podloge, sâm je tu podlogu pripremio i u svojim predavanjima uvijek davao primjere iz novije hrvatske književnosti polazeći od načela da se jezična norma ne može temeljiti samo na tome »kako narod govori« već da uz to treba znati »kako dobri pisci pišu«.

Svoje radove o povijesti književnog jezika i o pojedinim pitanjima njegove kulture objavio je prof. Jonke u knjizi *Književni jezik u teoriji i praksi* (Znanje, Zagreb 1964, 286 str.), koja je ubrzo (već 1965) ponovno izdana u znatno proširenom opsegu (Znanje, Zagreb 1965, 471 str.). Svoje je članke skupio i izdao još u dvije knjige: *Hrvatski književni jezik 19. i 20. stoljeća* (Matica hrvatska, Zagreb 1971, 390 str.) i *Hrvatski književni jezik danas* (Školska knjiga, Zagreb 1971, 145 str.).

Znanstveni rad Ljudevita Jonkea bio je i ostao poznat i priznat. God. 1958. izabran je za dopisnog člana u radnom sastavu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, a 1963. za redovnog člana. Više je godina bio direktor Akademijina Instituta za jezik; predsjednik Odbora za dijalektologiju i predsjednik Međuakademijanskog odbora za onomastiku. Uređivao je i sudjelovao u uređivanju više Akademijinih izdanja (npr. *Građu za povijest književnosti hrvatske*, knj. 30 i knj. 31; Skokov *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, lingvistički Rad, knj. 376). U Razredu za filologiju bio je akad. Jonke veoma aktivan. Stoga mu je Jugoslavenska akademija, upravo njezin Razred za filologiju, posvetio 8. broj (za god. 1978) svojega časopisa »Filologija« o 70. obljetnici života.

Nagrađen je i visokim društvenim odlikovanjima. Predsjednik Republike odlikovao ga je 1960. Ordenom rada 2. reda i 1961. Ordenom rada s crvenom zastavom. Sabor SR Hrvatske nagradio ga je znanstvenom republičkom nagradom »Božidar Adžija« god. 1966.

Uz znanstveni i nastavni rad Ljudevit Jonke je razvio bogatu i živu stručnu djelatnost, a samim time i društvenu. Jedan je od osnivača Hrvatskog filološkog društva (1950), koje je već na početku svoje djelatnosti (1952) pokrenulo časopis »Jezik« za njegovanje i unapređivanje kulture hrvatskog književnog jezika. Od prvog

do osamnaestog godišta (1952–1969) Lj. Jonke je glavni i odgovorni urednik »Jezika«. Sâm je u njemu napisao preko stotinu i trideset priloga iz gotovo svih lingvističkih disciplina i njihovih grana. Bio je član Odbora HFD-a od početka njegova djelovanja i njegov višegodišnji glavni tajnik. Sudjelovao je u radu dviju sekcija HFD-a: u Zagrebačkom lingvističkom krugu i u Sekciji za kulturu hrvatskog književnog jezika. Bio je u uredništvu Zbornika u čast Stjepana Ivšića, koji je 1963. izdalo HFD. Od god. 1964. bio je član Društva književnika Hrvatske; od 1948. član Matice hrvatske (najprije član radnik, potom odbornik, potpredsjednik i predsjednik).

Bio je član Pravopisne komisije i surađivao u pisanju velikog »Pravopisa hrvatskosrpskog književnog jezika« koji su 1960. izdale Matica hrvatska i Matica srpska. Bio je u uredništvu Rječnika hrvatskosrpskog književnog jezika, 1. i 2. knj. (od A do K) koji su počele izdavati Matica hrvatska i Matica srpska (do 1976. Matica srpska izdala je još knj. 3–6 ćirilicom i u njihovu uređivanju sudjelovao je Lj. Jonke).

U Pragu je dobro naučio češki jezik i dobro upoznao češku književnost. Mnogo je prevodio iz češke književnosti i znanosti (neki su njegovi prijevodi doživjeli i po više izdanja). Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu predavao je češku književnost. Pisao je o češkim književnicima (npr. o Nerudi i Hašku). Pridonio je mnogo razvoju hrvatsko-čeških književnojezičnih veza. Čak i u teškim vremenima (1948–1954), kada su bili prekinuti kulturni, diplomatski i ekonomski odnosi između Jugoslavije i Čehoslovačke, prof. Jonke je nalazio načine i putove kojima je iz Zagreba u Prag slao književna i filološka djela. Stoga je 1960. odlikovan Zlatnom medaljom Čehoslovačkog društva za međunarodnu suradnju za zasluge u razvoju prijateljstva sa ČSSR.

Akad. Ljudevit Jonke pratio je rad Staroslavenskog instituta s velikim zanimanjem od njegova osnutka (1952) pa do svoje smrti; bio je dugogodišnji član Savjeta Staroslavenskog instituta. Uredio je dvobroj 15–16 časopisa Slovo i radio se svakom objavljenom broju Slova. Više njegovih studenata danas radi u Staroslavenskom institutu.

Iza prof. Ljudevita Jonkea ostalo je znanstveno djelo, kojim je dao trajan doprinos hrvatskoj (i ne samo hrvatskoj) filologiji. Ostalo je još nešto: trajno sjećanje na dobrog čovjeka koji je volio svoj posao i ljude s kojima je surađivao. Na svoje učenike i mlađe suradnike nesebično je prenosio znanje i iskustvo, brinuo se za njihovo usavršavanje i poticao ih na rad i istraživanja. Neki od njih danas su vrijedni i priznati znanstveni radnici i sveučilišni nastavnici.

Neka je slava i hvala profesoru Ljudevitu Jonkeu.

Anica Nazor

SLOVO

30

ČASOPIS STAROSLAVENSKOG ZAVODA U ZAGREBU

ZAGREB 1980.

S L O V O

ČASOPIS STAROSLAVENSKOG ZAVODA
»SVETOZAR RITIG«
Instituta za filologiju i folkloristiku, p.o. Zagreb

Izlazi jedanput godišnje

UREDNIŠTVO: 41000 ZAGREB, DEMETROVA 11

BROJ: 30

Urednički odbor:
ANICA NAZOR, MARIJA PANTELIĆ,
JOSIP TANDARIĆ

Glavni urednik:
ANICA NAZOR

Odgovorni urednik:
BISERKA GRABAR

Tehnički urednik:
JOSIP MILIĆ

Lektor tekstova na hrvatskom jeziku:

ZRINKA VUKOVIĆ

Korektori:
JASNA VINCE, JOSIP MILIĆ

Ovaj broj časopisa Slovo izlazi uz finansijsku pomoć Republičke zajednice za znanstveni rad SR Hrvatske, SIZ-VII.

Tisak: Štamparski zavod »Ognjen Prica«, Zagreb, 1981.

Josip Broz Tito
1892 — 1980.

Josip Broz Tito lista faksimilirano izdanje Hrvojeva misala